

שנים אס ארצח. וכדפרכינן הגאח רחיה עלי לעולם אס ארצח. אס לא ארצח היכי דמי מה תלתה בענין זה: אס לא ארצח צמימי משרה. מיס שזרינן צהן פשתן שהן סרוזינן ציזמר דהיכי תעביד תרצח צמי משרה איכא ענוי לא תרצח מתסרס הגאח רחיה עלה:

דכווסיה דקמני אס לא אתקשט **בנפט** **לנלוך הוא**. שהוא מטונף ומסריח. ולישנא בעלמא קשיא ליה היכי קרא ליה קישוט דלדרכה לנלוך הוא: אלא דאמרה הנאס רחיה על עני לעולם אס ארצח ושזועה שלא ארצח. והשמח לא זריכי לאוקמה צאומרת אס ארצח היום אלא צאומרת אס ארצח סתמא דלעולם משמע דת"ק סבר דיש צה ענוי נפש ורבי יוסי סבר דלית צה ענוי נפש. וליכא למיפרכ השמח כדפרכינן ליתני רבי יוסי אומר תנאי זה אין צו ענוי נפש דלא אפשר למיתני הכי דהא קמני ושזועה שלא ארצח דלית ציה [תנאין] ולא שיך למימר תנאי זה. וגראה צעיני דלהכי נקטיניהו תנא להני תרי גוויי לאשמועינן רבותא דרצבן ודרכי יוסי דרצבן דלף על פי שלא חל הנדר לגמרי מפר ומשום רבותא דרצבן נקט מילתיה צתנאי ומשום רבותא דרבי יוסי נקט שזועה שלא ארצח צלא תנאי ואע"ג דחיילא מהשמח לא מני מפר דכרחיה לרבי יוסי ליכא ענוי כלל:

אין ענוש כרס אלא על האוכל והשופס. דכתיב כל הנפש אשר לא תעונה והאכדתיס) אחיה ענוי שיש צו אבוד נפש הוי אומר זו אכילה וסמיה ועל העושה צו מלאכה דכתיב צה כרת: כי ריחן ליחייב כרס. דהא לא מעני נפשיה. וצדין הוא דמני לשנויי ליה דנהי דרחייה מיקריח ענוי אין חייצין עליה כרת דהא צעינן ענוי נפש שיש צו אבוד נפש וצענוי רחיה ליתא אלא דרצח פרקה אפי' אליבא דהנוה תנאי דלית לכו הך דרשא כדליתא פ' יוס הכפוריס(י): מילתא דידיעה עניויה השאא. דהיינו אכילה דצאזות יוס מינכר עניויה ורחמנא לא קפיד ציוס הכפוריס אלא צענוי

דמינכר צההוא יומא: גצי נדריס דכסיב כל נדר וכל צצועס איסר לענוה נפש מילסא דהסיה ציה לידי ענוי. דקרא הכי משמע דכיון שנדרה מציאתה לענות נפש מיפר: ומי דרבי יוסי אדר' יוסי. אצל דרצבן אדרצבן לא קשיא דנהי דמניעת רחילה הגוף הוי ענוי צגדיס ליכא צערא כולי האי ועוד דלפילו ממלא לומר דאיכא צערא כצביסה כצרחייה אפילו הכי מנא אמרי רצבן דחיי אחריס קודמין אצל דרבי יוסי אדרבי יוסי קשיא דחי כצביסה לדידיה אית צה צערא כולי האי עד [שצביסתן] קודמין לחיי אחריס כל שכן דקצירא ליה דצרחיית הגוף איכא ענוי נפש. זה נ"ל: מעיין של צני העיר. היוצא צעיר חייהן וחיי אחריס חיייהן קודמין לחיי אחריס שאס אינו מספיק לשמיתן כולן שמיתן קודמת דחיייהן קודמין כדדרשינן צריש פרק איהו נשך (צ"מ סב.) מדכתיב [ויקרא כה] וחי אחיך עמך:

צני עיר וצממס אחריס צהמסן קודמת. אס אינו מספיק לצהמנת כולן: צני עיר וצממס אחריס וצני אותה העיר לכציסתן צלצד חיי אחריס קודמין צני עיר אחרת קודמין לשמיתן מפני שיש צהן חיי נפש מנה שאין כן כצביסה: רבי יוסי אומר כציססן של אותה העיר קודמת לשמיתן של צני עיר אחרס. דקצירא ליה לרבי יוסי דכיון דצמניעת כצביסה איכא צערא טוצח חיי נפש הוא: השאא כציסס אמר ר' יוסי יש צה צער. כי ממנע ליה ולא כציסס:

השחא. שוכר הענוי צו ציוס דהיינו מניעת אכילה וסמיה אצל מניעת רחיה אין הענוי יוכר צו ציוס: אבל צני נדר כתיב לענות נפש. משמע נדר שיצא לנסוף לידי ענוי נפש והיינו רחיה: מעיין של בני העיר. כגון שמי עירות המספקות ממעין אחד רשאין העלויים לעכב את המים עד שישמו דכתיב וחי אחיך עמך חייך קודמין לחייו ואחר שישמו גם התחתונים יעכבו העלויים עד שישמו צהמתן וכל שכן עד שיצבסו צגדיהן: רבי יוסי אומר כציסתן קודמת לחיי אחריס. אלמא חשבי אפי' לכציסה צער ומשני דלין ודחי חשבי לכציסה טפי צער מרחייה:

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

רש"י

שנים אס ארצח. (כ) זה דהוי ענוי נפש לרבי יוסי כדלית ליה ולרצבן כדלית להו: אס לא ארצח דקמני היכי דמי (אילימא) דאמרה סיססר הנאס רחיה על עני לעולם אס לא ארצח צמי משרה. תרצח איכא ניוול ואע"ג דרמחא מיהו משום דלין המיס יפיס ויש להן ריח רע

הויא ניוול ור' יוסי סבר תרצח ואין ציך כלום דצההיא יומנא לא שמייה ניוול: דכווסיה גצי קישוט. דקמני סיפא אס לא אתקשט דאמרה מיתסר עלי הגאח קישוט כגון כיחול ופירכוס אס לא אתקשט צנפט ללנוך הוא שהנפט מסריח: לעולם. כדאמר מעיקרא דאסרה הגאח רחיה עלה לעולם ומתני' חדא קמני דהכי אמרה אס ארצח (י) ושזועה שלאן ארצח דאיסר עלה רחיה לגמרי אפי' ציזמנא חדא ואי נמי דאמרה הגאח קישוט עלי לעולם כגון קישוט דצגדי לצעונין וקישוט צשמיס אס אתקשט אפילו פעס אחת ושזועה שלא אתקשט כלל ורבי יוסי לטעמיה דלניווול לא חייס כלל וליכא ענוי נפש. וליכא למיפרכ נמי כדפרכינן לעיל דליתני תנאי זה אין צו ענוי נפש דהכא ליכא מנאי כלל מדלחתי שזועה אצתריה ועקרה לה: אע"פ שאסור צכולן. צכל הני דלית צהו לך ענוי צרחייה וצסיכה וצנעילת הקנדל וצתשמיס המטה: אינו חייב עליהן כרס אלא

על האוכל ועל השופס והעושה צו מלאכה. דלא חייבה תורה אלא צהני דכתיבי צדידיא (י) גצי יוס הכיפוריס דכתיב תענו את נפשותיכס משמע שהנפש יודעת הענוי וזהו ענוי אכילה וסמיה דרגיל צהו וכיון דלא אכיל ההוא יומא ידיעה עניויה: רחיה לא ידעה עניויה. דלאו כל יומא רגיל למירצח והשמח נמי כי לא רחין לא הוי יוכר הענוי: אצל גצי נדר דכתיב לענוה נפש. משמע שעמיד לענות והיינו נמי רחיה דלחתי לידי ענוי נפש וזהכי מיפר לה: מעיין של צני העיר. שמושך והולך לעיר אחרת ואין צו אלא כדי סיפוק שמיתן של צני אותה העיר הרשות צידן לסותמו

שלא ילך לאותה עיר אחרת שלמטה הימנה לפי שהמים שלהן הם והמים צרשותן חיייהן קודמין לחיי אחריס: ואס יש צה כדי חיייהן של אלו ושל אלו ואין צה להסתפק ממנה שנשאר מאותו מעיין אלא כדי צהמתן של צני אותה העיר: כציססן וכציסס אחריס. אס יש צו כדי חיותן וכדי צהמתן של צני אותה העיר ואין צמה שנשאר צמענין אלא כדי כציסת צגדיהן של צני העיר: חיי אחריס וכציססן. שיש לצני העיר ולצהמתן להשקות ממעין אחד ואין כצביסה להס אלא זה ואף חיי אחריס תלויין צו ואין צו אלא כדי שיעור של אחד מהן: חיי אחריס קודמין לכציססן. ויניחוס לצני אותה עיר אחרת לחיייהן ואל יצבסו צו צגדיהן: השאא כציסס. דצגדיס קאמר ר' יוסי דלית ציה צערא ולהכי כציססן קודמת: (י) גוף כולו מיצעיא. דלית ציה ענוי כשאינו רוחך:

כציסת כציססן וכציסס אחריס. כציסת צגדיהן: חיי אחריס וכציססן. אע"פ שאסור בבולב. צתשמיס המטה וצנעילת הקנדל צרחייה וסיכה צלחילה וסמיה: בתיב תענו את נפשותיכס מילתא דרדיין עניויה

השחא. שוכר הענוי צו ציוס דהיינו מניעת אכילה וסמיה אצל מניעת רחיה אין הענוי יוכר צו ציוס: אבל צני נדר כתיב לענות נפש. משמע נדר שיצא לנסוף לידי ענוי נפש והיינו רחיה: מעיין של בני העיר. כגון שמי עירות המספקות ממעין אחד רשאין העלויים לעכב את המים עד שישמו דכתיב וחי אחיך עמך חייך קודמין לחייו ואחר שישמו גם התחתונים יעכבו העלויים עד שישמו צהמתן וכל שכן עד שיצבסו צגדיהן: רבי יוסי אומר כציסתן קודמת לחיי אחריס. אלמא חשבי אפי' לכציסה צער ומשני דלין ודחי חשבי לכציסה טפי צער מרחייה:

מסורת הש"ס

- ↑ לעיל ט., (ג) יומא עד.,
- ↑ [מוספמא צ"מ פי"א],
- ↑ [שיין לף פא.],
- ↑ [ויקרא כג.], (י) יומא עד.],

»

תורה אור השלם

- ↑ וְהִתְקַהּ לְכֶם לְחֻקֹּת עוֹלָם בְּרַדְשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרֵה לַחֹדֶשׁ תַּעֲבֹד אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל מְלֻאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאָזְנוֹרָח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:
- ↑ וּקְרָא טו כט .2. כָּל גֵּר וְכָל שְׂבִיעַת אֶסְרָ לְעֻבַּת נַפְשׁ אִישָׁה וְקָמְנָה וְאִישָׁה יִצְרֹנָה:
- ↑ במדבר ל יד

»

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רבא הבא מענינא דקרא דהבא מענינא דקרא גבי: (ב) רש"י ד"ה שנית אס ארצח דזה הוי עניו וכי כלית להו אס לא ורי' אלמא ר' יוסי וחס"ד וחס"כ מ"ה דאמרה מיתסר וכי מייסו כיון דלין המיס יפיס: (א) ד"ה לעולם וכי אס ארצח אס לא ארצח דליתא: (ז) ד"ה אית חייב וכי צדידיא חס"ד:

»

מוסף רש"י

בנדרי רשעים. כגון שהיה ככר מונח לפניו ואמר כגדלי רשעים, משמע דלמותו ככר יהא עליו כגדרי רשעים וכיון דאמר הכי נדר בגוויר וביקרבן ובשבועה. ואס אלכו ממייב מירות וקרנן ושזועה, דמיב נמי קרבן צצועה, דלרנין של רשעים הוא שטריהס צצירות וביקרבן ושצענין, והאי כי אמר כגדרי רשעים הוי כמחול דאמר היינו מיר אס אוכל הימנו והכי עלי קרבנן ושזועה שאני אוכל (לעיל ט.) כביסתן וכביסת אחרים. ויש להס מקום שישקו צהמתס (דאמ"ה בשוח).

»

פירוש הרא"ש

אם לא ארצחן היכי דבי. צאיה לטון אמרה שחל עלה איסור רחיה: בפי צמשרה. שזרינן צהן פשתן וזה סרוזינן והיא לא תרצח כהן ותאסר צרחיה ולכן מפר לה: לבלוד הוא. ולא מיקרי קישוט: אלא אמר רבא. תרמי קמני הגאח רחיה עלה עלי אס ארצח היום כמפרש לעיל ושזועה שלא ארצח לעולם: אע"פ שאסור בבולב. צתשמיס המטה וצנעילת הקנדל צרחייה וסיכה צלחילה וסמיה: בתיב תענו את נפשותיכס מילתא דרדיין עניויה